

ת"ד 3049/09/17 - מדינת ישראל נגד עזרא ארז מלכה

בית משפט השלום לתעבורה בתל אביב - יפו

ת"ד 3049-09-17 מדינת ישראל נ' מלכה

לפני כבוד השופטת שרית קריספין
המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד אומידי וייכמן

נגד

הנאשם:

עזרא ארז מלכה
ע"י ב"כ עו"ד ערד

החלטה

בפני בקשה להטלת הוצאות ההגנה בתיק זה, על המשיבה, מכוח הסמכות הקבועה בסעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן - חוק העונשין).

הרקע העובדתי

עמוד 1

ביום 10.9.17, הוגש כנגד המבקש כתב אישום, המייחס לו גרם תאונת דרכים, נזק וחבלות של ממש, בגין, אי מתן זכות קדימה להולך רגל בעליה על המדרכה/שול, בניגוד לתקנה 64(ב)(1) לתקנות התעבורה ונהיגה בקלות ראש, בניגוד לסעיף 62(2) לפקודת התעבורה והכל בהקשר לסעיף 38(3) לפקודת התעבורה.

על פי עובדות כתב האישום, הרי שביום 13.12.16, נהג הנאשם באופנוע בתל אביב, בנתיב השמאלי בשדרות ירושלים, מכיוון צפון לכיוון דרום ובמהלך נסיעתו, בהגיעו למקום שלא צוין בכתב האישום, המשיך בנסיעה ולא אפשר להולך רגל, ק' א', יליד 1960, שחצה אותה עת את הכביש במעבר החצייה המסומן במקום ובחסות תמרור 306 המוצב במקום, להשלים חצייתו בבטחה ופגע בו.

כתוצאה מהתאונה, נחבל בגופו הולך הרגל חבלות של ממש קשות ביותר, כמפורט בסעיף 5 לעובדות.

ביום 5.12.17, התקיימה ההקראה והסנגור כפר, בשם המבקש, באחריותו לגרם התאונה שבנדון, אך הודה בתוצאותיה.

במועדים 28.1.18, 11.4.18 ו-14.10.18, נשמעו הראיות בתיק וביום 20.12.18, ניתן פסק הדין, בו הוריתי על זיכוי של המבקש, מחמת הספק, מהטעמים המפורטים בפסק הדין.

ביום 25.12.18, הגיש ההגנה את הבקשה שבפני וביום 3.2.19, הגישה המאשימה תגובתה.

תמצית טענות הצדדים

לשיטת ב"כ הנאשם, הרי שנוכח רשלנותה של המאשימה, כפי שבאה לידי ביטוי בחקירת התאונה, בניסוח כתב האישום ובהעמדת המבקש לדין, מקום בו לא היה בסיס ראיתי לאישומים, יש מקום להורות על פיצוי של המבקש, על הנזקים שנגרמו לו.

לשיטת המשיבה, הזיכוי אינו מחייב הטלת הוצאות, שכן היה יסוד להגשת כתב האישום ולראיה, המבקש זוכה מחמת הספק וכן, נטען כי אין נסיבות אחרות המצדיקות חיוב המשיבה בהוצאות המבקש.

דין והכרעה

ברע"פ 4121/09, **שגיא נ' מדינת ישראל**, סקר בית המשפט העליון את ההלכה הנוהגת באשר להטלת הוצאות הגנת נאשם על המדינה, בהקשר להליך בבית המשפט לתעבורה וקבע כך:

"מנוסח סעיף 80 לחוק העונשין עולות שתי עילות שבהתקיימן עשוי נאשם אשר זוכה בדין לזכות בפיצוי. העילה האחת, עניינה כי לא היה יסוד להאשמתו של הנאשם, ואילו השניה עניינה בכך שהתקיימו "נסיבות אחרות המצדיקות זאת" ... אולם חשוב להדגיש כי "גם מי שחלף על פני אחת משתי משוכות אלה אינו זכאי לפיצוי אוטומטי. לשון הסעיף קובעת כי בית המשפט 'רשאי (...)' לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו"

ופיצוי על מאסרו או מעצרו". סעיף זה הוא אתר של איזון בין שיקולים נוגדים. מחד יש להביא בכלל חשבון הנזק שנגרם לנאשם בעקבות ההליך הפלילי שנכפה עליו... הליך פלילי מביא עמו פעמים רבות גם פגיעה בקניינו של הנאשם, באשר הוא כרוך ברגיל בעלויות כספיות ניכרות, בין אם על שום הצורך לממן את הוצאות ההגנה המשפטית, בין אם לאור פגיעה אפשרית ביכולת ההשתכרות של הנאשם, לאורך המשפט ולפעמים גם לאחריו. מאידך, יש להביא בכלל חשבון את האינטרס הציבורי המשמעותי באכיפת החוק. לציבור בכללותו יש אינטרס משמעותי כי גורמי אכיפת החוק יעשו את מלאכתם נאמנה ללא חשש, למען שמירתה של מדינת ישראל כמדינת חוק".

עוד נקבע כי: "העילה" לא היה יסוד להאשמה" היא עילה מתוחמת צרה ודווקנית ביותר. הטוען לקיומה של עילה זו צריך להוכיח "מצב קיצוני של אי סבירות בולטת" בהעמדתו לדין ולא די בחוסר סבירות סתם.. גישתו של בית משפט זה היא שלרשויות התביעה מרחב שיקול דעת רחב ביותר בבחינת הראיות, ולכן התערבותו של בית משפט זה בשיקול הדעת של רשויות התביעה בדבר חומר הראיות תהא מצומצמת מאד, ותתאפשר רק מקום בו העמדה בדבר משקל הראיות תהא בלתי סבירה בעליל ובאופן קיצוני".

עוד נאמר בענין שגיאת לעיל, כי ככלל, ההליך בבית המשפט לתעבורה, נמצא ברף התחתון של פגיעה בזכויות נאשם.

באשר לחלופה הראשונה, **לא היה יסוד להאשמתו של הנאשם**, הרי שסעיף 62 (א) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב - 1982, קובע בזו הלשון:

"ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספיקות לאישום אדם פלוני, יעמידו לדין, זולת אם היה סבור שאין במשפט עניין לציבור..."

אכן הבוחן, הנה, איפוא, קיומו של סיכוי סביר להרשעה, קרי: בחינת חומר הראיות הגולמי והערכת סיכויי ההרשעה על פיו.

בהכרעת הדין קבעתי כי: "אין די בשילוב של גורמים - רכב, כביש, הולך רגל ותאונה, כדי לקבוע כי הנאשם התרשל באופן נהיגתו ואחראי לקרות התאונה, גם במקרה של פגיעה על גבי מעבר החצייה או באזור מעבר החצייה והמאשימה לא הציגה כל ראיה ממנה ניתן היה ללמוד, על רשלנותו של הנאשם ומה יכול היה לעשות, כדי למנוע את התאונה, בהעדר כל ממצא לגבי כיוון חציית הולך הרגל, אופן חצייתו ומהירות החצייה ולא בכדי, לא נקבעה מסקנה בעניין זה על ידי הבוחן ולא נטענה טענה ברוח זו, בסיכומי המאשימה".

מן האמור ניתן ללמוד, כי ייתכן כי בחינה מדוקדקת יותר של הראיות, בטרם הכנת כתב האישום, הייתה מובילה את התובע למסקנה המתבקשת, כי כל שיש בראיות אלה כדי להעיד, הוא כי התאונה אירעה בטווח מסוים ממעבר חצייה המסומן במקום ותו לא, כמפורט בהרחבה בהכרעת הדין.

בתגובתה לבקשה, בסעיף 12, מצינת ב"כ המשיבה כי, הוחלט על הגשת כתב האישום, לאחר בחינת "מכלול חומר הראיות שהובא בפניה בתיק החקירה ובכלל זה מסמכי הבוחן השונים, הסקיצה אותה ערך בזירת התאונה ממנה עלה סימן חריצה של 10 ס"מ ואשר היה ממוקם מרחק מטרים ספורים ממעבר החצייה, החריץ והממצאים שנמצאו על הכביש אף תועדו בלוח התצלומים. כמו כן, התביעה הסתמכה בעת הגשת כתב האישום על מסקנותיו של הבוחן בדוח הבוחן, סרטון התאונה, דו"חות פעולה, גרסתו של המבקש, החבלות הקשות שנגרמו להולך הרגל אשר נפגע בתאונה וכיוצא בזה... (ההדגשות שלי - ש.ק.).

מסקנות הבוחן מתייחסות לכך שהתאונה אירעה במעבר החצייה או בסמוך למעבר החצייה והיה על המבקש לנקוט באמצעי זהירות נדרשים, בהתקרבו למקום - קביעה כללית וסתמית, שנמנעה מלקבוע, אלו אמצעי זהירות, היה בהם כדי למנוע את התאונה ולא בכדי, כמפורט בהכרעת הדין.

סרטון הווידאו, היה חשוך ולא ברור ולמעט האופנוע המחליק, לא ניתן היה לראות בו דבר, קל וחומר, שלא ניתן היה להסיק ממנו דבר בנוגע לאחריות לגרם התאונה.

דו"חות הפעולה אף הם, לא תרמו דבר לחקירת התאונה, בהקשר של קביעת האחריות.

המבקש הציג גרסה אחידה, לפיה, נהג במהירות של 30-40 קמ"ש ולאחר שעבר את מעבר החצייה, כברת דרך של 10-15 מטרים, הבחין לפתע, לראשונה, בהולך רגל לפניו, בלם, פגע בו והחליק.

ספק אם ניתן להסתמך על גרסה זו, לצורך הרשעתו באחריות לגרם התאונה.

לבסוף, התייחסה ב"כ המשיבה, גם ל"חבלות הקשות שנגרמו להולך הרגל" - לא ייתכן חולק, כי תוצאות תאונה, קשות ככל שתהינה, אינן חלק ממסכת הראיות הנדרשת, לצורך הגשת כתב אישום ולטעמי, זהו שורש הבעיה.

מקום בו קיים חוסר ראייתי ממשי, לא ניתן למלא אותו או להחליפו בתוצאות התאונה וחומרת החבלות אינה פוטרת את המשיבה לבחון "סיכוי סביר להרשעה".

מכל האמור לעיל, אני קובעת כי ספק אם היה "סיכוי סביר להרשעה", עת הוגש כתב האישום כנגד המבקש, אך בוודאי שאין המדובר במצב קיצוני של אי סבירות בולטת, כאמור בעניין שגיא לעיל.

באשר לעילה השנייה בדבר "נסיבות אחרות המצדיקות" פיצוי, קבע בית המשפט העליון בעניין שגיא, כי היא: "מתאפיינת בעמימות שנועדה להקנות לבית המשפט שיקול דעת רחב האם יש מקום להעניק פיצוי לנאשם שזוכה... ישנם שלושה סוגים של נסיבות: נסיבות שעניינן הליכי-המשפט בכללם; אופי זיכוי של הנאשם ונסיבותיו האישיות של הנאשם (נסיבות חיצוניות למשפט)".

דברים דומים, אמר כבוד הש' גובראן בע"פ 1442/12 פלוני נ' מדינת ישראל.

ב"פ 5097/10 בוגנים נ' מדינת ישראל, נאמר:

"... עילת-עוללות זו מאפשרת לבית המשפט לשקול גם שיקולים של צדק אף מקום בו 'היה' (מלכתחילה) יסוד לאשמה'. כאן יש לקחת בחשבון, מחד גיסא, את הנזקים האישיים שנגרמו למבקש והיקפם, ובכלל זה - בין היתר, את מידתיות הפגיעה בזכויותיו החוקתיות. שיקול זה מדגיש את העובדה כי פסיקת פיצוי והחזר הוצאות מהווה, במקרים הראויים, גם מעין אמצעי לפיקוח ולבקרה על התביעה ויש בה כדי לשפר ולאזן את מעמדו של היחיד כלפי המדינה... מאידך גיסא, יש להתחשב - בעת השימוש בעילה זו - בשיקולים הציבוריים הנוגעים בצורך שלא להביא להרתעת-יתר של התביעה מלהעמיד אדם לדין מקום שנאספו ראיות מספיקות להגשת כתב אישום ... מושג-מפתח לענין העילה השניה הוא לפיכך "העוול" שנגרם לנאשם שזוכה - בהסתכלות כוללת ... אשר על כן אין מקום לקבוע, באופן א-פריורי, כי רק שלילה של רשיון, או של זכות מוקנית כלשהי - עקב ניהול ההליכים הפליליים, מהווה 'נסיבות אחרות מצדיקות', מעבר לנזקים הטבעיים בעצם קיומו של הליך פלילי. נקודת המוצא מתמקדת איפוא בהקשר ל"עוול" שנגרם לנאשם שזוכה ובתוך כך יש להביא בחשבון גם את התנהלותו ביחס להליך וכן שיקולים אחרים שעניינם באופן טיפולן של המשטרה ושל התביעה במכלול מבחנה של העילה 'הרחבה' הנ"ל הוא: "מבחן מאזן של צדק" - גם התוצאה הנובעת ממבחן זה, צריכה להיות מאוזנת וגמישה יותר. עם זאת דומה עלי שראוי להבנות גם כאן את שיקול הדעת השיפוטי. לפיכך, כעניין של מדיניות, להוציא מקרים חריגים, ראוי כי הפיצוי שינתן לאדם עקב התקיימותה של עילה זו - יסוייג, בהשוואה לתרופה האמורה להינתן כאשר מוכחת העילה הראשונה..."

בב"ש 527/97 גואטה נגד מדינת ישראל, התייחס כבוד הש' מודריק אל החלופה השנייה והפעם, בהקשר לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, וקבע:

"מה הדין כאשר בתום פעולת גורמי החקירה, התביעה והמשפט מתברר כי האישום המיוחס לאדם פלוני לא הוכח כדבעי? האין לומר כי הפגיעה הראשונית בכבודו (על-ידי עצם נקיטת הליכים כאמור) שחיוניותה החברתית (בגבולות מסוימים) אינה שנויה במחלוקת, מצדיקה פיצוי (קומפנסציה) ... האין לומר שאדם שזוכה בדין ניצב על רף גבוה יותר מזה המוחזק כחף מאשמה? שהרי חפותו של הראשון נקבעה כעובדה. כבר נפסק שאחת ההשלכות הפרשניות של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו היא ש"בקביעת התכלית החקיקתית המונחת ביסוד דבר חקיקה (ישן) יש ליתן משקל חדש ומוגבר לזכויות היסוד הקבועות בחוק היסוד". ... על כן נראה לי שמתבקשת גישה חדשה ושונה בסוגיית הפיצוי בעקבות זיכוי. ... אולם חובת פיצוי עקרונית לאדם שזוכה בדין, נראית כמאזנת, במידת מה את הצורך הבסיסי בקיומה של מערכת תביעה ציבורית בעלת חופש האשמה גדול..."

על כן, כמדומה לי, האיזון הנכון בין החופש התביעתי לבין ההגנה (המאוחרת) על כבוד הנאשם שזוכה, כשהוא מיושב עם לשון החוק, הוא שבנסיבות של זיכוי יהא הנאשם דרך כלל זכאי להחזר הוצאות מסוים, אלא אם מסתבר שהנסיבות אינן מצדיקות את הדבר. ... נראה לי, שהדין הרצוי הוא שינתן לנאשם פיצוי מסוים בגין דרך החתחתים שעבר עד שזכה לשמוע מפי השופט את הביטוי הנכסף: "זכאי בדין" ואין נפקא מינה אם זיכוי זה "מוחלט" הנהו או "מחמת הספק" ... הווה אומר, כיוון שהסוגיה דנן לא נבחנה על-ידי בית-המשפט העליון באספקלריה של חוק היסוד, ניתן לומר שהחלטתי פוסעת בין רגבי שדה שטרם נחרש.

יתר על כן, כמדומה לי, שהפסיקה הקיימת, גם בלי להתחשב בחוק היסוד, הניחה שיקול דעת מרובה בידי הערכאה הדיונית. קביעות בית-המשפט העליון אינן נחרצות ולדעתי אין לומר כי השקפה כגון זו שאני מביע כאן אינה מתיישבת עם ההלכה הפסוקה".

דברים ברוח דומה, אמר כבוד הש' גולדברג, בע"פ 7826/96 רייש נגד מדינת ישראל, בדעת מיעוט:

"מאידך גיסא, מתחייב כי פרשנותה של העילה השנייה שבסעיף 80(א) תהא ברוח חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. הפגיעה שנפגע נאשם משלילת חירותו ובקניינו, עקב ההוצאות שנאלץ להוציא להגנתו, כשבסופו של ההליך יצא זכאי בדינו, מחייבת מתן פרשנות מרחיבה לעילה השנייה שבסעיף 80(א), תוך איזון עם מגבלותיה של קופת הציבור. רוחבה של הפרשנות מונחית על-ידי עקרון המידתיות, שמתווה חוק היסוד. לשם הגשמת האינטרס הציבורי יש הצדקה לפגיעה בפרט ככל שהפגיעה מובנית בצורך לקיים את ההליך הפלילי, ולא מעבר לו. מכאן שפגיעה חיונית הכרוכה בצורך שבניהול ההליך הפלילי אינה חורגת מעקרון המידתיות, וככזו אינה מקימה זכות לפיצוי. ואילו פגיעה שאינה חיונית בהכרח חורגת מעקרון המידתיות, ועל-כן היא באה בגדר העילה השנייה שבסעיף 80(א). חיוניות הפגיעה צריכה להיבחן מן ההיבט הציבורי, ומכאן שמחדלי הנאשם אינם יכולים להפוך את הפגיעה לבלתי חיונית".

ובהמשך, בעמ' 492:

"פגיעה חיונית אחרת קיימת כאשר בית-המשפט לא משתכנע כי הובאו בפניו ראיות שאינן מותרות ספק סביר בדבר אשמתו של הנאשם. במקרה כזה לא קובע בית-המשפט כי הנאשם לא ביצע את העבירה, אלא רק כי אשמתו לא הוכחה.

זיכוי כזה כשלעצמו אינו הופך את הפגיעה עקב ההליך הפלילי לבלתי חיונית, שכן, סופו מעיד על תחילתו, כי מן הבחינה הציבורית היה צורך בקיומו".

עוד אמר בית המשפט העליון בעניין שגיא לעיל: "בסיכומי של דבר, חשוב לחזור ולהדגיש כי סעיף 80 נוקט בנוסח כי בית המשפט "רשאי" לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו. המילה רשאי איננה בגדר סרח עודף מילולי מיותר, היא באה לסייג ולהקנות לבית המשפט שיקול דעת בגדרי סעיף 80, בו שיקולים רבים מתחרים על הבכורה, ולמתן הפיצוי יכולות להיות השלכות רוחב שיש להביא בכלל חשבון".

במקרה שבפני, הרי שההליכים בעניינו של המבקש, החלו עם הגשת כתב האישום, ביום 30.8.17.

דיון ההקראה הראשון, נקבע ליום 5.12.17 וכבר במועד זה, השיב המבקש לאישום, באמצעו בא כוחו וכפר באחריות לגרם התאונה.

דיון ההוכחות הראשון, נקבע ליום 28.1.18 ופרשת התביעה לא נשמעה במלואה, שכן 2 עדי תביעה, לא התייצבו לדיון.

דיון ההמשך, נקבע ליום 11.4.18 וגם במועד זה, לא התייצבו כל עדי התביעה והדיון נדחה שוב, ליום 14.10.18.

במועד זה, הסתיימה פרשת התביעה ונשמעה פרשת ההגנה.

פסק הדין ניתן ביום 20.12.18 ומכאן, כי המבקש נדרש להליך משפטי של כשנה, עד שזוכה מהמיוחס לו.

עוד יודגש, כי ההליכים בתיק התמשכו למעלה מן הצורך, בשל מחדליה של המשיבה, שנדרשה ל-3 דיונים, על מנת להעיד 7 עדי תביעה, שוטרים כולם.

במכלול הנסיבות בעניינו של המבקש, כפי שפורטו לעיל, אני רואה הצדקה לחיוב המשיבה בהוצאות הגנתו של המבקש.

על פי התוספת לתקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב - 1982, הקובעת את הסכומים המרביים שיש לשלם ולא כפי שנטען בבקשה ומשלא הובאו בפני כל אסמכתאות לגבי הוצאות הגנה בפועל, אני מורה למשיבה לשלם למבקש סך של 5000 ₪ וזאת עד ליום 12.4.19.

זכות ערעור כחוק.

ניתנה היום, ז' אדר א' תשע"ט, 12 פברואר 2019, בהעדר הצדדים.